

<https://doi.org/10.52326/csd2024.17>

THE HISTORICAL-POLITICAL FACTORS THAT CONDITION THE APPEARANCE AND EVOLUTION OF ELECTORAL CRIMES

FACTORII ISTORICO-POLITICI CARE CONDIȚIONEAZĂ APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA INFRAȚIUNILOR ELECTORALE

Mariana PAVLENCU¹, Igor SOROCEANU²

^{1,2} „Stefan cel Mare” Academy of Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

Abstract. The electoral process represents the foundation through which citizens express their will and choose the representatives who will govern them. The integrity of this process can be undermined by various forms of illegal or abusive behaviour, known as electoral offences.

The study of electoral crimes and the political factors that influence them is of fundamental importance within the legal discipline and has significant implications for the entire legal system and the functioning of democracy. For legal students and practitioners, understanding electoral offenses and the political factors influencing them is essential to the development of legal expertise and professional practice. Addressing this issue offers opportunities for research and intervention in the field of criminal law, constitutional law and electoral law.

Keywords: *electoral system, crime dynamics, interconnected elements, electoral fraud, financial and administrative resources, electoral ethics*

Abstract. Procesul electoral reprezintă fundamentul prin care cetățenii își exprimă voința și aleg reprezentanții care îi vor governa. Integritatea acestui proces poate fi subminată de diverse forme de comportament ilegal sau abuziv, cunoscute sub denumirea de infracțiuni electorale.

Studiul infracțiunilor electorale și a factorilor politici care le influențează este de o importanță fundamentală în cadrul disciplinei juridice și are implicații semnificative pentru întregul sistem legal și pentru funcționarea democrației. Pentru studenții și practicienii în domeniul dreptului, înțelegerea infracțiunilor electorale și a factorilor politici care le influențează este esențială pentru dezvoltarea expertizei juridice și a practicii profesionale. Abordarea acestei probleme oferă oportunități de cercetare și de intervenție în domeniul dreptului penal, dreptului constituțional și dreptului electoral.

Cuvinte-cheie: *sistemul electoral, dinamica infracțiunilor, elemente interconectate, fraude electorale, resurse financiare și administrative, etica electorală*

Introducere. Înainte de a explora factorii politici care influențează apariția și evoluția acestor infracțiuni, este crucial să stabilim o definiție clară a conceptului de infracțiune electorală. Aceasta poate fi interpretată ca fiind orice acțiune ilegală sau frauduloasă care afectează integritatea și corectitudinea procesului electoral.

Factorii politici pot influența în mod semnificativ apariția și evoluția infracțiunilor electorale, prin interacțiunea lor complexă cu procesul electoral, câteva dintre aceste aspecte includ:

- *Legislația electorală și sistemul electoral*, reglementările și structura sistemului electoral pot influența gradul de integritate a alegerilor. De exemplu, sistemul de votare, regulile privind finanțarea campaniilor și mecanismele de supraveghere pot crea oportunități pentru abuzuri sau pot contribui la prevenirea acestora;

- *Competiția politică*, intensitatea competiției electorale poate crea un mediu în care partidele politice și candidații sunt dispuși să recurgă la tactici ilegale sau abuzive pentru a obține sau menține puterea;

- *resursele financiare*, finanțarea campaniilor electorale poate influența în mod semnificativ rezultatele alegerilor și poate crea oportunități pentru corupție sau influență ilegală;
- *mass-media și comunicarea politică*, rolul mass-mediei în formarea opiniei publice și manipularea informației poate afecta în mod substanțial integritatea procesului electoral;
- *cultură politică și instituții*, gradul de respect pentru lege și instituțiile democratice, precum și nivelul de educație politică și conștientizare civică, pot influența receptivitatea unei societăți față de comportamentele ilegale sau abuzive în cadrul procesului electoral.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual, scopul cercetării. La momentul actual, importanța și scopul de elaborare a prezentului demers științific, apare din intenția autorului de a releva în prim-plan rolul și locul factorilor politici care condiționează apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Totodată este și necesitatea stringentă de efectuare a unei analize ample referitor la esența subiectului cercetării.

Materiale utilizate și metode aplicate. În procesul elaborării articolului științific ne-am ghidat de mai multe și diverse metode de cercetare științifică care au făcut posibilă investigarea corespunzătoare a subiectului titlaturii, dintre care putem enumera: metoda analizei, metoda sintezei, metoda deducției, metoda sistemică, metoda istorică, precum și metoda comparativă.

Baza teoretico-juridică a demersului științific cuprinde materialul definitoriu precum ar fi literatura de specialitate națională și internațională – care direct sau indirect, abordează esența și conținutul subiectului supus cercetării.

Rezultatele obținute în baza analizelor științifice efectuate. Studiul infracțiunilor electorale și a factorilor politici care le influențează are o importanță crucială pentru specialitatea de Drept, contribuind la respectarea statului de drept, protejarea drepturilor cetățenești și funcționarea eficientă a sistemului judiciar într-o societate democratică.

Contextul politic reprezintă un factor critic care influențează apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Acest context este format dintr-o serie de elemente interconectate, care includ sistemul electoral, competiția politică, cultura politică, corupția și influența politică. O analiză mai detaliată a modului în care fiecare dintre aceste elemente contribuie la dinamica infracțiunilor electorale, poate fi redată în ordinea care succede:

1. **Sistemul electoral și legislația electorală:** diversitatea sistemelor electorale și a modalităților de organizare a alegerilor poate crea oportunități diferite pentru săvârșirea infracțiunilor electorale. De exemplu, un sistem electoral proporțional poate fi mai vulnerabil la manipularea voturilor decât unul majoritar uninominal; deficiențele în legislația electorală, cum ar fi lipsa de reglementări clare privind finanțarea campaniilor electorale sau procedurile inadecvate pentru monitorizarea votului, pot crea lacune pe care actorii malefici le exploatează pentru a comite fraude electorale;

2. **Competiția politică și presiunea pentru câștigarea alegerilor,** în contextul unei competiții politice acerbe, partidele și candidații pot simți presiunea de a câștiga cu orice preț, ceea ce poate duce la adoptarea unor tactici și strategii nedemocratice sau ilegale pentru a obține avantajul electoral; atunci când există o mare discrepanță între forțele politice, există tentația pentru partidele dominante de a recurge la fraude electorale pentru a-și menține poziția de putere sau pentru a-și consolida influența politică;

3. **Cultura politică și toleranța față de practici ilegale,** o cultură politică coruptă sau tolerantă față de practici ilegale poate crea un mediu propice pentru săvârșirea infracțiunilor electorale. Când cetățenii și instituțiile nu condamnă sau nu pedepsesc ferm fraudele electorale, acestea pot deveni mai frecvente și mai invazive; lipsa de încredere în instituțiile democratice și în procesul electoral poate conduce la apatie și la scăderea participării electorale, ceea ce poate crea un cerc vicios în care fraudarea votului devine mai ușoară și mai puțin riscantă;

4. **Corupția și influența politică în procesul electoral,** corupția politică și influența financiară pot distorsiona grav procesul electoral. Atunci când partidele politice sau candidații primesc fonduri ilegale sau oferă recompense ilegale în schimbul voturilor, integritatea alegerilor este grav compromisă; relațiile strânse între partidele politice și instituțiile de stat, precum și corupția la nivel înalt, pot împiedica aplicarea legii și sancționarea adecvată a infractorilor electorali;

5. **Media și diseminarea informațiilor**, rolul media în furnizarea de informații corecte și echilibrate despre procesul electoral este crucial. Manipularea și controlul mass-mediei de către guvern sau de către partidele politice dominante pot afecta grav transparența și corectitudinea alegerilor [1, p.26-27].

- Utilizarea tehnologiilor digitale și a rețelelor sociale pentru propagandă și manipulare poate amplifica impactul diseminării informațiilor false sau tendențioase în timpul campaniilor electorale.

Contextul politic este un factor esențial care trebuie luat în considerare în analiza infracțiunilor electorale. Este important să înțelegem cum interacționează diferitele aspecte ale contextului politic pentru a dezvolta strategii eficiente de prevenire și combatere a fraudelor electorale.

Competiția politică reprezintă unul dintre cei mai importanți factori care condiționează apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Într-un mediu caracterizat de o competiție acerbă pentru putere și influență politică, partidele și candidații pot fi tentați să recurgă la tactici și practici nedemocratice sau ilegale pentru a obține un avantaj electoral. O analiză mai detaliată a modului în care competiția politică influențează infracțiunile electorale o remarcăm în ordinea care succede:

1. Intensificarea competiției. Atunci când competiția pentru putere politică este foarte strânsă, partidele politice și candidații pot simți o presiune crescută de a câștiga alegerile cu orice preț. Această intensificare a competiției poate duce la adoptarea unor tactici și strategii agresive, uneori nedemocratice sau ilegale;

2. Manipularea votului. În încercarea de a-și asigura victoria electorală, partidele politice sau candidații pot încerca să manipuleze votul prin diverse mijloace, cum ar fi cumpărarea voturilor, intimidarea alegătorilor sau falsificarea rezultatelor. Aceste practici ilegale sunt adesea încurajate de dorința de a obține un avantaj electoral într-o competiție strânsă;

3. Utilizarea resurselor administrative. Partidele politice aflate la guvernare pot folosi resursele administrative în beneficiul lor în timpul campaniilor electorale. Aceasta poate include utilizarea instituțiilor de stat pentru a influența alegătorii sau pentru a favoriza anumite grupuri de votanți. Această utilizare abuzivă a resurselor administrative poate distorsiona grav procesul electoral și poate crea condiții inegale pentru ceilalți participanți la competiție;

4. Campanii negative și dezinformare. În medii caracterizate de o competiție politică acerbă, partidele politice pot recurge la campanii negative și la dezinformare pentru a discredita adversarii politici sau pentru a manipula opinia publică. Aceasta poate include răspândirea de știri false sau manipularea imaginii candidaților rivali pentru a afecta rezultatul alegerilor;

5. Supravegherea și contestarea rezultatelor electorale. În urma unor alegeri strânse sau contestate, competiția politică poate continua în afara urnelor de vot, prin intermediul procesului de supraveghere și contestare a rezultatelor electorale. Acest lucru poate duce la acuzații de fraudă electorală și poate alimenta tensiunile politice și sociale [2, p.78].

Competiția politică este un factor crucial care influențează apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Pentru a preveni și combate eficient aceste infracțiuni, este necesar să se întreprindă măsuri pentru a promova o competiție politică echitabilă, transparentă și democratică, în care toți participanții respectă regulile și valorile fundamentale ale democrației.

Resursele financiare reprezintă un factor politic esențial care poate influența apariția și evoluția infracțiunilor electorale într-un mod semnificativ. Acest aspect este crucial într-o competiție politică în care accesul la resurse financiare poate determina succesul unei campanii electorale sau rezultatul unei alegeri. O analiză detaliată a modului în care resursele financiare pot condiționa apariția și evoluția infracțiunilor electorale o reflectăm în cele ce urmează:

1. Finanțarea ilegală a campaniilor electorale. O sursă majoră de infracțiuni electorale este reprezentată de finanțarea ilegală a campaniilor electorale. Aceasta poate include contribuții ilegale de la persoane fizice sau juridice, folosirea de fonduri publice pentru susținerea campaniilor politice sau alte practici ilegale legate de finanțarea campaniilor;

2. Corupția în procesul de finanțare a campaniilor electorale. Corupția poate fi o consecință a relațiilor strânse între partidele politice și sectorul privat sau alte instituții. Aceasta poate implica oferirea de avantaje sau contracte în schimbul unor contribuții financiare la campaniile politice sau alte favoruri politice;

3. Utilizarea resurselor administrative în scopuri politice. Guvernele sau instituțiile publice pot utiliza resursele administrative în scopuri politice, cum ar fi promovarea unui anumit partid sau candidat, în detrimentul altora. Acest lucru poate include utilizarea infrastructurii publice, a personalului guvernamental sau a fondurilor publice în scopuri politice;

4. Impactul asupra egalității în competiția politică. Accesul inegal la resurse financiare poate distorsiona grav competiția politică și poate crea condiții inegale pentru diferiți candidați sau partide politice. Candidații sau partidele cu mai multe resurse financiare pot avea un avantaj substanțial în ceea ce privește promovarea, publicitatea și mobilizarea votanților, ceea ce poate afecta rezultatul alegerilor;

5. Transparența și supravegherea finanțării campaniilor electorale. Lipsa de transparență și de supraveghere eficientă a finanțării campaniilor electorale poate crea oportunități pentru săvârșirea infracțiunilor electorale. Este important să existe reguli clare și mecanisme de supraveghere pentru a asigura că finanțarea campaniilor electorale este corectă și transparentă [3, p.102-103].

Resursele financiare reprezintă un factor politic crucial care poate condiționa apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Pentru a preveni și combate aceste infracțiuni, este esențial să se întreprindă măsuri pentru a promova transparența și responsabilitatea în finanțarea campaniilor electorale și pentru a asigura egalitatea de șanse în competiția politică.

Mass-media și comunicarea politică joacă un rol crucial în apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Acestea influențează opinia publică, modelează percepțiile electoratului și pot fi folosite ca instrumente puternice în campaniile electorale. O analiză detaliată a modului în care mass-media și comunicarea politică pot condiționa apariția și evoluția infracțiunilor electorale ar fi următoarea:

1. Manipularea și distorsionarea informațiilor. Mass-media poate fi folosită pentru a manipula și distorsiona informațiile în beneficiul anumitor partide politice sau candidați. Aceasta poate include răspândirea de știri false, manipularea titlurilor și imagini pentru a influența opinia publică și pentru a denigra adversarii politici;

2. Propaganda politică. Mass-media poate fi utilizată pentru a promova agenda politică a unui anumit partid sau candidat, în detrimentul altora. Acest lucru poate implica sublinierea realizărilor sau promovarea mesajelor politice în mod favorabil pentru un anumit partid sau candidat, în timp ce ignoră sau minimalizează perspectivele alternative;

3. Controlul și manipularea mass-mediei de către guvern sau partide politice. Guvernele sau partidele politice dominante pot încerca să controleze și să manipuleze mass-media pentru a-și promova propriile interese și pentru a inhiba vocea opoziției sau a altor grupuri politice. Aceasta poate include cenzura, intimidarea sau restricționarea accesului la informații critice;

4. Utilizarea rețelelor sociale și a tehnologiei. În era digitală, rețelele sociale și tehnologia au devenit instrumente puternice în comunicarea politică. Aceste platforme pot fi folosite pentru a disemina mesaje politice, pentru a mobiliza susținătorii și pentru a influența opinia publică. Cu toate acestea, ele pot fi, de asemenea, folosite pentru a răspândi dezinformare și pentru a manipula discursul politic;

5. Transparența și etica în comunicarea politică. Lipsa de transparență și etică în comunicarea politică poate crea oportunități pentru săvârșirea infracțiunilor electorale. Este important ca mass-media să respecte standardele etice și să ofere o acoperire echilibrată și obiectivă a evenimentelor politice, pentru a asigura un proces electoral corect și democratic [4, p.51].

Mass-media și comunicarea politică reprezintă un factor politic esențial care poate condiționa apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Pentru a preveni și combate aceste infracțiuni, este necesar să se întreprindă măsuri pentru a promova transparența, responsabilitatea și echilibrul în acoperirea evenimentelor politice și pentru a proteja integritatea procesului electoral.

Instituțiile de supraveghere și aplicare a legii joacă un rol vital în prevenirea și combaterea infracțiunilor electorale, asigurând integritatea și corectitudinea procesului democratic. O analiză detaliată a modului în care aceste instituții își îndeplinesc rolul în prevenirea și combaterea infracțiunilor electorale putem să o redăm în ordinea care succede:

1. Monitorizarea activă a procesului electoral. Instituțiile de supraveghere, cum ar fi comisiile electorale independente și organizațiile de monitorizare a alegerilor, sunt responsabile pentru

monitorizarea activă a tuturor etapelor procesului electoral. Ele urmăresc respectarea legilor electorale, asigurându-se că procedurile de înregistrare a votanților, campaniile electorale, procesul de votare și numărarea voturilor sunt corecte și conforme cu legislația electorală;

2. Investigarea și sancționarea infracțiunilor electorale. Instituțiile de aplicare a legii, precum poliția și procuratura, au responsabilitatea de a investiga infracțiunile electorale raportate și de a aduce infractorii în fața justiției. Aceste investigații ar trebui să fie efectuate într-un mod independent și imparțial, asigurându-se că cei vinovați sunt trași la răspundere conform legii;

3. Combaterea cumpărării de voturi și a intimidării alegătorilor. Instituțiile de aplicare a legii sunt implicate în prevenirea și combaterea practicilor ilegale precum cumpărarea de voturi și intimidarea alegătorilor. Acestea desfășoară activități de patrulare și monitorizare în zonele unde astfel de activități sunt semnalate și i-au măsuri prompte pentru a interveni și a preveni astfel de incidente;

4. Educație și conștientizare a cetățenilor. Instituțiile de supraveghere și aplicare a legii au un rol important în educarea și conștientizarea cetățenilor cu privire la drepturile lor electorale și la modul în care pot raporta și reclama eventualele încălcări ale legii electorale pe care le observă. Aceste instituții trebuie să ofere informații clare și accesibile cu privire la procedurile de vot și la modalitățile de raportare a neregulilor;

5. Cooperare și schimb de informații. Este esențial ca instituțiile de supraveghere și aplicare a legii să coopereze între ele și cu alte organizații naționale și internaționale pentru a schimba informații și bune practici în domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor electorale. Acest lucru poate include schimbul de date despre potențialele amenințări la adresa integrității procesului electoral și coordonarea eforturilor pentru a aborda aceste amenințări în mod eficient [5, p.64-65].

Instituțiile de supraveghere și aplicare a legii au un rol vital în prevenirea și combaterea infracțiunilor electorale, contribuind la asigurarea unui proces electoral corect, liber și transparent. Este important ca aceste instituții să funcționeze în mod independent, imparțial și eficient, respectând principiile statului de drept și ale democrației.

Studiu de caz. Alegerile prezidențiale din F.R. pot fi un studiu de caz relevant pentru a analiza factorii politici care influențează apariția și evoluția infracțiunilor electorale. În F.R., alegerile prezidențiale au fost adesea marcate de acuzații de fraudă electorală și restricționarea opoziției politice. Partidul R.U. din F.R., care susține guvernul și președintele în exercițiu, a avut un control substanțial asupra resurselor administrative și media. Opinia publică a fost suprimată, iar opoziția politică s-a confruntat cu obstacole semnificative în încercarea de a-și face auzită vocea. Aici putem enumera unii din factorii politici care au condiționat apariția și evoluția infracțiunilor electorale:

1. Controlul asupra resurselor administrative și media. Guvernul rus a folosit resursele administrative și media pentru a promova agenda sa și pentru a submina opoziția. Aceasta poate include campanii de dezinformare, manipularea informațiilor și limitarea accesului opoziției la mass-media;

2. Restricționarea opoziției politice. Opoziția politică a fost suprimată și limitată în acțiunile sale, ceea ce face dificilă competiția electorală echitabilă. Arestările arbitrare, interdicțiile de participare și alte forme de intimidare pot descuraja participarea cetățenilor și pot distorsiona procesul electoral;

3. Frauda electorală. Au fost semnalate multiple cazuri de fraudă electorală în alegerile ruse, inclusiv voturi multiple, manipularea numărării voturilor și alte practici ilegale menite să influențeze rezultatul alegerilor în favoarea partidului de guvernământ;

4. Lipsa de independență judiciară. Sistemul judiciar rus este deseori perceput ca fiind sub controlul politic al guvernului, ceea ce face dificilă investigarea și sancționarea eficientă a infracțiunilor electorale. Aceasta poate submina încrederea publică în procesul electoral și în instituțiile democratice [6, p.72-73].

În concluzie, alegerile prezidențiale din F.R. oferă o ilustrare pertinentă a modului în care factorii politici pot condiționa apariția și evoluția infracțiunilor electorale. Controlul asupra resurselor administrative și media, restricționarea opoziției politice, fraudă electorală și lipsa de independență

judiciară sunt doar câteva exemple ale modului în care factorii politici pot afecta integritatea procesului electoral și pot submina democrația.

Concluzii. Factorii politici joacă un rol crucial în condiționarea apariției și evoluției infracțiunilor electorale într-un sistem democratic. Acești factori pot influența în mod semnificativ integritatea procesului electoral și pot submina democrația.

Accesul inegal la resurse financiare și administrative poate distorsiona grav competiția politică și poate crea condiții inegale pentru diferiți candidați sau partide politice. Utilizarea abuzivă a acestor resurse poate facilita fraudă electorală și poate submina încrederea în procesul electoral.

Manipularea mass-mediei și controlul asupra fluxului de informații pot influența puternic opinia publică și pot distorsiona procesul democratic. Dezinformarea și propaganda politică pot fi utilizate pentru a promova agenda unui anumit partid sau candidat și pentru a submina opoziția.

Suprimarea opoziției politice și a libertăților civile poate reduce pluralismul politic și poate limita opțiunile electoratului. Arestările arbitrare, interdicțiile de participare și alte forme de intimidare pot descuraja participarea cetățenilor și pot submina legitimitatea procesului electoral.

Frauda electorală, inclusiv voturile multiple, intimidarea alegătorilor și manipularea rezultatelor, poate submina integritatea procesului electoral și poate afecta rezultatul alegerilor. Lipsa de independență a sistemului judiciar poate împiedica investigarea și sancționarea eficientă a infracțiunilor electorale.

Pentru a preveni și combate infracțiunile electorale, este esențială implementarea măsurilor de reformă și supraveghere care să promoveze transparența, responsabilitatea și egalitatea în competiția politică. Aceste măsuri pot include îmbunătățirea legilor electorale, consolidarea instituțiilor independente de supraveghere și aplicare a legii și promovarea participării active a societății civile în procesul electoral.

În concluzie, factorii politici joacă un rol central în determinarea integrității procesului electoral și a democrației într-o societate. Prin identificarea și abordarea acestor factori, se poate contribui la asigurarea unui proces electoral corect, liber și transparent, care să reflecte voința autentică a cetățenilor.

Referințe

1. CĂCIUN, O. Drept electoral comparat, București Lumina Lex, 2014;
2. COMȘA, M., STANOMIR, I., Știința politică. Instituții, procese și politici, Iași: Carpet, 2002;
3. DIACONU, F., ALEXANDRESCU, M. Manual de științe politice, București: Lexicum, 2016;
4. GORUN, S. Infracțiunile electorale și corupția în procesul electoral din Republica Moldova, Chișinău: CEC, 2024;
5. IANCU, G., Drept electoral, București: Universul juridic, 2015;
6. IONITA, S. Infracțiuni electorale în campaniile electorale românești, București: Hagimus, 2024.